

Лекція 1. НАПРЯМИ В АТЛЕТИЗМІ

Мета: усвідомити сутність оздоровчого та спортивного атлетизму; засвоїти основні напрями в атлетизмі для різного віку та статі; розглянути особливості різновидів силових видів спорту.

План

1. Оздоровчий та спортивний атлетизм.
2. Групи силових видів спорту.
3. Напрями атлетизму для жінок.

Ключові терміни та поняття: силова підготовка, силові показники, специфічні особливості атлетизму, риси силової підготовки, функції силової підготовки, різновиди силового навантаження, оздоровчий ефект атлетизму, класифікація силових видів спорту.

1. Оздоровчий та спортивний атлетизм.

Слід підкреслити, що атлетизм - це один з оздоровчих видів фізичної культури, що представляє собою систему вправ силового характеру, спрямованих на гармонійний фізичний розвиток людини і рішення конкретних приватних завдань силової підготовки. Вплив силових вправ на атлетів може бути як загального характеру (на організм в цілому), так і локального (на групу м'язів, частини опорно-рухового апарату). Звідси і ефект занять може бути підтримуюче-тонізуючим або розвиваючим. При цьому зберігаються основні принципи і методи організації занять, як при плануванні конкретного тренування, так і при організації системи занять атлетизмом (цикли, етапи, періоди).

Плануючи і організовуючи заняття з атлетизму тренер повинен спиратися не тільки на теоретичні знання в галузі фізичної культури, але і на знання з інших дисциплін (біології, фізики, хімії та ін.).

Тренажерні зали стають все доступніше для атлетів різного достатку, як для початківців, так і для атлетів зі стажем. Багато хто відзначає зростаючий інтерес населення (причому будь-якого віку та статі) до занять атлетизмом.

Констатуємо безсумнівну позитивність такого факту, все частіше в

тренажерний зал приходять люди, які не мають уявлення про свій функціональний стан. Тренер, перш ніж почати складати програму силового тренування, в першу чергу має встановити рівень фізичного та функціонального стану людини, виявити наявність або відсутність хронічних захворювань. Ця інформація буде незамінною при виборі вправ, дозуванні фізичних навантажень, методів побудови тренувальних занять і самоконтролі.

Залежно від мети атлетизм підрозділяється на *оздоровчу і спортивну*. Оздоровча і професійна спрямованість атлетизму є більш пристосована до самостійних і організованих занять.

Оздоровчий напрямок атлетизму характеризується як фізкультурна діяльність, спрямована на нормалізацію фізичного розвитку і підвищення рівня фізичної підготовленості, зокрема, виховання силових якостей і здібностей, а також на досягнення гармонійного, пропорційного розвитку м'язів і естетичної корекції статури.

Заняття атлетизмом покращують кровопостачання головного мозку і внутрішніх органів, створюють сприятливі умови для роботи центральної нервової системи, нормалізують нервові процеси, збільшують розміри серцевого м'яза, вдосконалюють серцево-судинні скорочення. Пульс стає рідше, збільшується ємність легенів, поліпшується діяльність шлунково-кишкового тракту, зміцнюється опорно-руховий апарат.

Атлетизм оздоровчої спрямованості – як форма масової фізичної культури відрізняється помірним навантаженням і поєднується з фізичними вправами аеробної спрямованості (біг, плавання, аеробіка і таке інше), сприяє підвищенню життєвого тонуусу і фізичної працездатності.

2. Групи силових видів спорту.

Спортивний напрямок атлетизму націлений на забезпечення підготовки спортсменів до виступу на змаганнях і досягнення максимального результату в силових спортивних дисциплінах.

Силові види спорту - група ациклічних видів спорту, в якому участь у змаганнях пов'язана з проявом граничних силових здібностей спортсменів,

формуванням пропорційної фігури, з яскраво вираженим розвитком мускулатури.

Як силовий вид спорту, атлетизм містить наступні спортивні напрями:

- армрестлінг–(*arm – рука, wrestling – боротьба*) силове єдиноборство на руках між двома учасниками. Під час матчу однойменні руки супротивників ставляться на тверду, рівну поверхню (як правило стіл) і долоні зчіплюються в замок. Завданням супротивників є притиснення руки суперника до поверхні столу.

- бенчпресс– (*bench - лавка, press - тиск*) силовий вид спорту, жим штанги лежачи з вільною вагою на плоскій, горизонтальній лаві.

- бодібілдинг (культуризм) - (*body - тіло і building - будівництво*) силовий вид спорту, націлений на розвиток і демонстрацію пропорційної і рельєфної мускулатури.

- гирьовий спорт - циклічний вид спорту, в основі якого лежить піднімання гирь максимально можливе число раз за відведений проміжок часу.

У гирьовому спорті змагання проводяться по наступним видам програм:

- 1) поштовх двох гир від грудей (короткий цикл);
- 2) поштовх двох гир від грудей з опусканням в положення вису після кожного підйому (довгий цикл);
- 3) ривок гирі по черзі лівою і правою рукою;
- 4) класичне двоборство (поштовх і ривок);
- 5) командні змагання (естафети).

Вага гир може бути 16, 24, 32 кг. Маса снаряда залежить від вікової категорії.

- пауерліфтинг (силове триборство) – (*power – сила, потужність; lifting– піднімання*) силовий вид спорту, суть якого полягає в подоланні опору максимально важкої для спортсмена ваги.

Ділиться на три ключові вправи змагань:

- 1) присідання;
- 2) жим штанги лежачи на плоскій лаві;

3) станова тяга.

• Важка атлетика – олімпійський вид спорту, основою якого є виконання вправ з підняття штанги над головою.

Ділиться на дві ключові вправи:

1) ривок;

2) поштовх

3. Напрями атлетизму для жінок.

Для жінок, що займаються бодібілдингом окремо виділено такі спортивні напрями: фітнес-аеробіка, фітнес-бодібілдинг, «фізик», «фігура».

Фітнес - аеробіка - це суміш бодібілдингу, акробатики і гімнастики, складна в технічному відношенні дисципліна.

Фітнес-бодібілдинг - це фітнес, де спортсменки демонструють елегантність, грацію і пропорції тіла. Демонструється: вміння тримати баланс, розвиток силових якостей, вміння виконувати гімнастичні елементи. Спортсменка демонструє не лише красиве тіло, але також здатність їм володіти.

"Фізик" - physique, це «чистий» бодібілдинг в його звичайному розумінні, змагання призначені для жінок. Відмінність від класичного бодібілдингу – її виражена жіночність.

"Фігура" - figure, в змаганнях цієї категорії основним критерієм виступає симетричність і мускулистість тіла. Це означає, що м'язи у учасниць повинні мати рельєфність м'язового компонента, але не настільки виразну, як у бодибілдерів-чоловіків. Оцінюється не стільки об'єм, скільки тонус мускулатури.

? Питання для самоконтролю

1. Що таке атлетизм і які його основні напрямки?
2. Який вплив мають силові вправи на організм людини?
3. Чому тренер повинен оцінювати фізичний і функціональний стан спортсмена перед початком тренувань?
4. Чим відрізняється оздоровчий атлетизм від спортивного?
5. Які позитивні зміни в організмі людини викликають заняття атлетизмом?
6. Які вправи поєднують з атлетизмом для підвищення життєвого тонусу?
7. Які силові види спорту належать до групи ациклічних?
8. Які основні вправи виконуються у важкій атлетиці?
9. У чому полягає відмінність між бодібілдингом і пауерліфтингом?

10. Які особливості мають напрями атлетизму для жінок?

Тести

- 1. Що є головною метою оздоровчого атлетизму?**
  - а) підготовка до змагань;
  - б) гармонійний фізичний розвиток;
  - в) збільшення швидкості бігу;
  - г) підготовка до бойових мистецтв.
- 2. Яка з наведених вправ НЕ належить до пауерліфтингу?**
  - а) присідання;
  - б) жим штанги лежачи;
  - в) станова тяга;
  - г) ривок.
- 3. Що оцінює тренер перед складанням програми тренувань?**
  - а) тільки вага спортсмена;
  - б) фізичний і функціональний стан;
  - в) лише рівень сили;
  - г) лише біологічний вік.
- 4. Що є основним завданням гирьового спорту?**
  - а) підняття гирі на максимальну висоту;
  - б) виконання вправ із гирями на витривалість;
  - в) піднімання гирі над головою з фіксацією;
  - г) поштовх гирі однією рукою.
- 5. Яка вправа НЕ є частиною важкої атлетики?**
  - а) ривок;
  - б) жим лежачи;
  - в) поштовх;
  - г) всі перераховані.
- 6. Що оцінюється у категорії "Фігура" у жінок?**
  - а) вага спортсменки;
  - б) техніка виконання вправ;
  - в) симетричність і мускулістість;
  - г) висота стрибка.
- 7. Що є основною метою бодібілдингу?**
  - а) розвиток швидкості;
  - б) максимальна м'язова маса і рельєфність;
  - в) збільшення витривалості;
  - г) зниження ваги.
- 8. Який вид спорту передбачає поєднання бодібілдингу, акробатики та гімнастики?**
  - а) фітнес-аеробіка;
  - б) важка атлетика;
  - в) пауерліфтинг;
  - г) армрестлінг.
- 9. Який вид спорту пов'язаний із боротьбою на руках?**
  - а) бенчпрес;
  - б) армрестлінг;
  - в) гирьовий спорт;
  - г) фітнес-бодібілдинг.
- 10. Яка вага гир використовується у змаганнях з гирьового спорту?**
  - а) 10, 15, 20 кг
  - б) 16, 24, 32 кг

в) 12, 18, 25 кг

г) 14, 22, 30 кг

